

Vann i partiprogrammene

Norsk Vann gir terningkast på partienes
satsing på vann i neste stortingsperiode

Norsk Vann

Vann i partiprogrammene

Bakgrunn

Norsk Vann er den ledende interesse- og kompetanseorganisasjonen for vannbransjen i Norge. I juni 2016 sendte Norsk Vann et informasjonsskriv til alle stortingspartiene om vann- og avløpstemaer som kunne løftes opp i partienes program for stortingsperioden 2017-2021. Denne evalueringen av vann i partiprogrammene baserer seg på Norsk Vanns innspill fra juni 2016.

Oppsummering

Venstre er vinneren av vannbarometeret for stortingsvalget 2017! Gjennom helhetlig vannpolitikk og et ønske om satsing på vann-næringen går Venstre til topps med terningkast 6. Like bak er Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne. De viser også en helhetlig vannpolitikk og oppnår terningkast fem. Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har ikke tatt med noen av Norsk Vanns innspill i sine partiprogram, men har noen positive momenter om beredskap. Dette gir partiene terningkast 2. Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Høyre har med noen viktige momenter om vannpolitikk, men viser ikke en helhetlig politikk på området og havner dermed midt på treet med terningkast 3.

Parti	Karakter
Venstre	6
Kristelig Folkeparti	5
Miljøpartiet De Grønne	5
Sosialistisk Venstreparti	3
Senterpartiet	3
Høyre	3
Arbeiderpartiet	2
Fremskrittspartiet	2

VENSTRE

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Ta vare på naturen

Naturen er livsgrunnlaget vårt - den sørger for at vi kan puste inn ren luft, drikke rent vann og spise oss mette hver dag.

Vern av vassdrag

Venstre vil:

- Sørge for at EUs vanddirektiv implementeres på en god måte gjennom mindre bruk av unntak og utsettelse av miljømål for god vannkvalitet.

Klimatilpasning

Venstre vil:

- At staten tar et større ansvar selv for klimatilpasning av egen eiendom og infrastruktur samt støtter kommunene i deres arbeid med klimatilpasning
- Sette kommunene i stand til å gjøre komplekse risikovurderinger knyttet til klimaendringer og tilpasninger.
- Stimulere til økt forskning på klimatilpasning
- Stille strengere krav til overvannshåndtering i byer og tettsteder

Vann som bærekraftig næring

Verdens behov for ferskvann er raskt økende, dels på grunn av befolkningsvekst og dels på grunn av økt forbruk som følge av bedret levestandard i utviklingsland. Prognoser tyder på at det globale vannbehovet vil stige med 40 prosent de neste 20 årene. Det betyr at vann representerer betydelige forretningsmuligheter for norsk vann- og prosessindustri.

Innenlandsk behov, verdensmarkedet og en satsing på miljøteknologi representerer til sammen en betydelig industriell mulighet for at Norge kan bygge seg opp når investeringene i olje- og gassvirksomheten flater ut. For å utløse en slik industriell satsing i Norge, vil Venstre omorganisere den norske vannsektoren fra mange og små kommunale eiere til færre og større virksomheter med økt fokus på innovasjon og kompetanse.

Venstre vil:

- Legge til rette for flere innovasjonsprogram i vannsektoren.
- Jobbe for en mer ressurseffektiv organisering av norsk vannsektor.

ANDRE RELEVANTE UTDRAG FRA PARTIPROGRAMMET:

Bygg med nullutslipp

Venstre vil:

- At takflater på offentlige bygg skal så langt som mulig benyttes til energiproduksjon eller utformes aktivt som fordrøyningsareal i lokal overvannshåndtering

Kampen mot gift og søppel

Forurensning skjer i vann, jordsmonn, luft og vegetasjon, og har ofte alvorlige følger for natur og plante- og dyrarter. Miljøgiftene kommer fra mange kilder, og det er stor variasjon i hvor farlige de er. Vi vet verken nok om omfanget eller virkningene av miljøgifter i naturen. Derfor er det nødvendig å kartlegge omfanget av miljøgifter i vann og til havs.

Venstre vil:

- Sørge for at Norge følger opp de internasjonale avtalene om utslipp til luft og vann som vi har skrevet under på.
- Sørge for at miljøgifter ikke slippes ut i naturen og at gamle miljøgiftutslipp kartlegges og ryddes opp i.

Gjenvinning og gjenbruk av avfall

Venstre vil:

- Innføre forbud mot mikroplast i kroppspleieprodukter.

Vurdering:

Et av premissene for Venstres miljøpolitikk er at samfunnet har behov for rent vann. Det er positivt at partiet anerkjenner behovet for rent vann som en viktig del av livsgrunnlaget vårt og at partiet vil jobbe forebyggende gjennom en helhetlig vannforvaltning og klimatilpasning. I tillegg vil Venstre utvikle vannsektoren i Norge til å bli en mer innovativ, kompetent og bærekraftig næring. Dette viser at Venstre ser potensial i vannsektoren og at vann er en næring som kan spille en større rolle i fremtiden. Venstre ønsker også å begrense utslipp av miljøgifter og plastforurensning i vannet – både gjennom internasjonale avtaler og gjennom mindre utslipp og mer opprydning i Norge.

Terningkast: 6

KRISTELIG FOLKEPARTI

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Naturvern:

KrF vil:

- Styrke økologisk kunnskap om naturens funksjon, status og utviklingstrender, for å se sammenhengen mellom bevaring av natur og ivaretagelse av viktige økosystemtjenester som pollinering, karbonlagring, vannrensing og flomdemping.
- At arbeidet knyttet til helhetlig vannforvaltning må sikres tilstrekkelig ressurser og prioritering slik at miljømålene i Vannforskriften nås.

ANDRE RELEVANTE UTDRAG FRA PARTIPROGRAMMET:

God samfunnsikkerhet og beredskap

KrF vil:

- Sikre en helhetlig nasjonal beredskap og operativ evne som håndterer svikt i, eller digitale angrep mot elektronisk kommunikasjon, strømforsyning og vann og avløp.

Ren jord, rent vann og ren luft:

Forurensing av jord, vann og luft gjennom utslipp av miljøgifter og uforvarlig håndtering av avfall er alvorlige trusler mot vår egen og kommende generasjoners helse, mot miljøet og mot den fremtidige matforsyningen. Vi må verne folks helse og miljøet gjennom å redusere forurensing, hindre at miljøgifter havner i naturen og fremme en bedre behandling av avfall.

KrF vil:

- Jobbe for at miljøgifter ikke slippes ut i naturen. Bruk av miljøgifter i produkt og prosesser må minimaliseres.
- Følge opp Miljøgiftutvalgets rapport, der det foreslås 18 tiltak for et giftfritt Norge.
- Arbeide for at utslipp og bruk av kjemikalier som er en alvorlig trussel mot helse og miljø kontinuerlig skal reduseres i den hensikt å stanse utslippene innen 2020.
- Sørge for at Norge må følge opp de internasjonale avtalene vi har skrevet under på når det gjelder utslipp til luft og vann.
- Forsterke arbeidet med å kartlegge og rydde opp i gamle miljøgiftutslipp.
- Forby bruk av mikroplast i kosmetiske produkter, kunstgressbaner og lignende, og stimulere til forskning på produkter som kan erstatte stoffer som er kilde til mikroplast.

Velfungerende byer:

KrF vil:

- Arbeide for å utvide bruken av biogass og annet miljøvennlig drivstoff i kollektivtransporten

Bistand

KrF vil:

- At matvaresikkerhet og tilgang på rent vann skal være sentrale satsinger i norsk bistand.

Klimatilpasning:

- Konsekvensene av globale klimaendringer er svært dramatiske i store deler av verden. KrF vil at det systematisk arbeides med å kartlegge kortsiktige og langsiktige konsekvenser, slik at det kan settes inn avbøtende tiltak. Dette gjelder både flomsikring, rassikring, tiltak mot erosjon, reguleringsbestemmelser for bygg og anlegg, klimapolitikk i nordområdene og miljøpolitiske tiltak når det gjelder arter som påvirkes eller trues av endret klima.

Vurdering:

KrF har flere tiltak for å sikre rent vann, både i Norge og internasjonalt. Det er positivt at KrF anerkjenner det grunnleggende behovet for vann og avløp, og at partiet vil jobbe forebyggende gjennom en helhetlig vannforvaltning og

ved å sikre nasjonal beredskap som kan håndtere svikt i, eller angrep mot, vann- og avløpssystemene. KrF vil også satse på biogass og klimatilpasningstiltak samt bekjempe miljøgifter og plastforurensning i vannet – og de vil at tilgang på rent vann skal stå sentralt i norsk bistandspolitikk.

Terningkast: 5

MILJØPARTIET DE GRØNNE

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Klimatilpasning og vedlikehold av infrastruktur

Den store klimaregningen for staten, regioner og kommuner begynner å bli synlig i form av kostnader for å tilpasse veier, jernbane, avløpssystemer, bebyggelse og infrastruktur til et endret klima. For å sikre at hensyn til klimaendringer kommer inn i all planlegging, trenger vi et løft for kompetanse og kapasitet på klimatilpasning i kommunene.

MDG vil:

- At viktig infrastruktur som veier, baner, kabler, nett, kloakk og drikkevann fremdeles i hovedsak skal eies av det offentlige eller samvirker.
- Arbeide for å hente inn vedlikeholdsetterslep og oppgradere infrastruktur i møte med klimaendringene, rettet mot veier, jernbane, offentlige bygg og avløpsnett.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Klimaet på jorden

MDG vil:

- Tredoble støtten til klimaomstilling i norske kommuner gjennom "Klimasats-ordningen" innen 2021.
- Iverksette en satsing på klima og miljørådgivere i kommunene.

Forurensning og miljøgifter

Miljøgifter, menneskeskapt forurensning og forsøpling spres i dag over hele jordkloden og kan føre til irreversible skader på miljøet og helsen vår. Hverken mennesker, dyr eller økosystemer er tilpasset en verden der plastforurensning og mikroplast fyller havene og skadelige stoffer spres seg til jord, vann og mat. De Grønnes hovedstrategi for å stanse forsøpling, forurensning og spredning av miljøgifter er å erstatte dagens bruk og kast-økonomi med en krets-løpsøkonomi der materialer, avfall og søppel resirkuleres. I tillegg må både det offentlige og næringslivet ta langt større ansvar for å beskytte mennesker, natur og dyreliv mot farlige giftstoffer, skadelig forsøpling og forurensning.

MDG vil:

- Redusere spredningen av helse- og miljøskadelig mikroplast fra kilder som bildekk, kunstgressbaner, tekstiler, maling og kosmetikk.

Bistand

MDG vil:

- Integrere hensynet til bærekraftig forvaltning av naturressurser som skog, jord og vann i alle utviklingsstrategier og planer Norge støtter gjennom bistand.

Vurdering:

Det er positivt at MDG vil hente inn det vedlikeholdsetterslepet som finnes på avløpsnettet, med mål om å være bedre rustet til å takle klimaendringene. MDG scorer også høyt på sine tiltak for å stimulere til klimatilpasning og klimakutt i kommunene, som er sentralt for de kommunale vann- og avløpstjenestene. MDG har mange tiltak for å redusere forurensning og utslipp av miljøgifter generelt. Flere av tiltakene er særlig rettet mot luftforurensning og utslipp i havet. Det er få tiltak som retter seg mot drikkevann og avløp. Men mindre forsøpling, forurensning og spredning av miljøgifter vil også komme vannmiljøet og drikkevannet til gode. MDG skriver selv at mikroplast og skadelige stoffer i havet spres seg til vann og mat, og derfor er innsats rettet mot forurensning av havet også viktig.

Terningkast: 5

SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Høyere utdanning

SV vil:

- Sikre kvaliteten i barnehagelærerutdanningen, ingeniørutdanningen og sosionomutdanningen ved å heve disse utdanningene en finansieringskategori.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Bekjempe plastforurensning

Vi vil jobbe for internasjonale avtaler som sikrer opprydning og bekjemper marin forsøpling og mikroplast. Vi vil jobbe for en nasjonal plan for opprydning av søppel på norske strender og i norske fjorder. Vi vil begrense plastforurensning ved å innføre regelverk mot spredning av mikroplast fra kunstgressbaner, og forby bruk av plastarmering i forbindelse med vegbygging. Vi vil skjerpe regelverket mot mikroplast blant annet for å forhindre spredning fra bildekk og båtmaling.

Vurdering:

Sosialistisk Venstreparti har mye politikk om plastforurensning i det nye partiprogrammet for 2017-2021, men lite rundt vann og avløp. De har imidlertid med behovet for å heve ingeniørutdanningen opp en finansieringskategori, i tråd med Norsk Vanns påpekning av behov for dette.

Terningkast: 3

SENTERPARTIET

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Senterpartiet har ikke ivaretatt noen av innspillene fra Norsk Vann i sitt partiprogram.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Bistand og utviklingshjelp

Tilgang på grunnleggende infrastruktur som vann, avløp og renovasjon er avgjørende for å bedre helsen i befolkningen i mottakerlandene.

Sp vil:

- At Norge skal bevilge minst 1 % av BNI til utviklingshjelp. Oppfyllelse av bærekraftsmålene må være en hovedmålsetting i stortingsperioden 2017-2021, og særlig retten til vann.

Klimapolitikken

Sp vil:

- Satse kraftig på biogass som energibærer i transportsammenheng.
- Styrke arbeidet mot marin forsøpling og plastforurensning.
- Forby kosmetikk som inneholder mikroplast.
- Forsterke innsatsen mot klimaskader ved å styrke bevilgninger til flom-, erosjons- og rassikring og sikring av infrastruktur.

Vurdering:

Senterpartiet har ikke noen tydelig vann- og avløpsprofil i sitt partiprogram, men de har med noen relevante temaer knyttet til biogass, plastforurensning og sikring mot klimaskader. Senterpartiet treffer imidlertid blink i bistandspolitikken sin, hvor de skriver at «Tilgang på grunnleggende infrastruktur som vann, avløp og renovasjon er avgjørende for å bedre helsen i befolkningen». Dette viser at Senterpartiet forstår viktigheten av et godt vann- og avløpssystem og trekker dermed opp på terningen.

Terningkast: 3

HØYRE

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Høyre har ikke ivaretatt noen av innspillene fra Norsk Vann i sitt partiprogram.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Sirkulær økonomi

Høyre vil:

- Innføre regler slik at industri og næringer blir forpliktet til å følge standarder eller oppfylle mål knyttet til effektivitetsgrad i sin bruk av råvarer, energi eller vann.

Menneskerettigheter

Høyre vil støtte tiltak som sikrer enkeltindividers muligheter til bedre helse, seksuelle og reproduktive rettigheter, rent vann og tilgang til energi.

Natur og biologisk mangfold

- Fortsette arbeidet med å rydde opp i giftige sedimenter i fjorder, elver, havner og innsjøer og forhindre avrenning av mikroplast til vassdrag.

Vurdering:

Høyres program skriver mye om vann som fornybar ressurs. Men stortingsvalgprogrammet nevner ikke vann og avløp som en helt nødvendig del av samfunnets infrastruktur.

Heldigvis har Høyre med flere tiltak for å forhindre forurensning og utslipp generelt, og det er positivt at partiet vil fortsette arbeidet med å rydde opp i miljøgiftutfordringene samt hindre mikroplast i vassdragene.

Terningkast: 3

ARBEIDERPARTIET

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Arbeiderpartiet har ikke ivaretatt noen av innspillene fra Norsk Vann i sitt partiprogram.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Samfunnssikkerhet og totalberedskap

Ettersom stadig flere deler av samfunnet digitaliseres og flere enheter kobles til internett i en gjensidig avhengighet, øker sårbarheten. Flere av våre grunnleggende samfunnsfunksjoner står i et digitalt avhengighetsforhold: helse, vann, energi og kommunikasjonsinfrastruktur. Mange er på private hender. Det er behov for økt innsats for å ivareta sikkerhet og beredskap, i nært samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Vår evne til å forebygge og håndtere alvorlige cyberangrep må forbedres.

Vurdering:

Arbeiderpartiet har ikke politikk for vann og avløp, og har ikke tatt med noen av innspillene fra Norsk Vann i sitt partiprogram. Partiet har imidlertid noe relevant politikk når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap, og mener det er behov for økt innsats for å ivareta sikkerhet og beredskap i vannsektoren, særlig knyttet til cyberangrep.

Terningkast: 2

Utdrag fra partiprogrammet som er i henhold til innspillene fra Norsk Vann:

Fremskrittspartiet har ikke ivaretatt noen av innspillene fra Norsk Vann i sitt partiprogram.

ANDRE RELEVANTE UTDRAK FRA PARTIPROGRAMMET:

Det norske forsvar

Forsvaret må kunne håndtere terrortrusler mot blant annet informasjons- og kommunikasjonsteknologi, kraftforsyning, transport, forsyninger, olje- og gassvirksomhet, smittevern og vannforsyning. Samfunnsutviklingen viser at vi står foran nye former for risiko, sårbarhet og trusler. Det krever årvåkenhet og stadig tilpasning av sikkerhetstiltak og beredskap. Samarbeidet med justismyndighetene bør utvides og forsterkes. Et mer fleksibelt Heimevern vil også bidra til å styrke denne beredskapen.

Vurdering:

Fremskrittspartiet nevner vannforsyning som et mulig terrormål og viktigheten av god sikkerhet og beredskap. Dette viser at FrP forstår hvilken viktig samfunnsrolle vann- og avløpstjenestene har. Partiet har imidlertid lite politikk når det gjelder forebygging, vedlikehold og klimatilpasning.

Terningkast: 2

Norsk Vann

Norsk Vann er en interesse- og kompetanseorganisasjon for vannbransjen i Norge. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å arbeide for bærekraftig utvikling, sikre bransjen gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling.

Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide vann- og avløpsselskaper, kommunenes driftsassistanser og noen samvirke-vannverk. Norsk Vann representerer 370 kommuner med ca 95% av landets innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere m.v. er tilknyttede medlemmer.

Norsk Vann BA

Vangsvegen 143
2321 Hamar
Telefon: 62 55 30 30
E-post: post@norsk vann.no
www.norsk vann.no